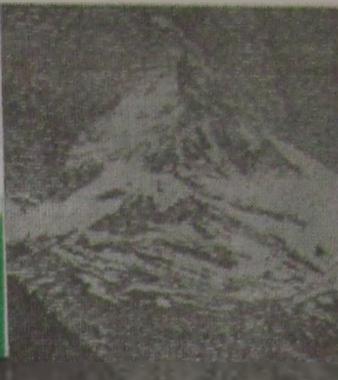

БАБА-ДАГ

№ 17

20-30 октобр 1998-чи ил

Ичтимаи-сијаси, әдәби ва һүгүгү газет

НҮҮДЭР ЭЛИЈЕВ ӘН ЧОХ СӘСИ ГАРАБАГДАН ТОПЛАДЫ

Гарабаг белкәсисинин сечичилэри сон президент сечкиләриндэ дээ вэ јүксәк фәаллыглары илә фәргләндиләр. Белэ ки, мә'лум олдугуна көрә, сечкиләрдә гара-баглыларын 93 фазиндән артыры иширак едиб. Онларын 98 фазизи исә һејдәр Элијевә сәс ве-риб. Гејд едәк ки, һејдәр Элијевин ән чох сәс топладыгы белкәләр сијаиысына Гарабаг зонасы лидерлик еди.

КӨРПӨЛӨР БИЗИМ КӨЛӘЧӘЛИМИЗДИР

Чох гәрибэдир, инсанын дүчар олдуғу дәрдин чарәсини дә Алла-һы көмөје ҹагыран инсанын өзү тапыр. Бөлкә дә бәшаријәтин ярандығы, әлинин ишә, дилинин сәзә алышдығы бир вахтдан башлајыб Логман адәт-ән'әнәси. Гәдимдән инсанлара мә'чүзә кими көрүнән мәгамлар ағыздан-ағыза кечәрек мұхтәлиф форма алыб.

Тәкрап-тәкрап јол алыб, јашаыб бу қүнәчән. Һаңанса камиллије кедән ѡолун ѡолчулары һәр шејин сојдан, көдән көлдијини дүшүнуб, бу қунун дүнәнки көк үстүнда дајандығыны дәрк едиб. Мәнз елә буна көрә дә кечмиши олмајынын көләчәжи дә ола билмәз де-жиләр.

(Арды сәh. 2-да)

ВӘТӘНИН ЛОГМАНА ЕҢТИЈАЧЫ ВАР

Чәннәт аналарын ајаглары алтындаадыр.

Мәнәммәд пәгәмбәр

Бүтүн өмрүнү хеирхәләг кими нәчиб бир мәсләкә сәрф едән инсанлар һәмишә хошбәхтиләр. Белә инсанлар халг зрасында өз нүфузу, әмели вә арзусу илә дүнҗада шәрәфли, дәјәрли инсан кими јад едилүрләр. Бела дәјәрли вәтән өвләлләрләр арасында өз мә'налы һәјатыны од-алов етмәји, онун истисини халгына бәхш етмәји өзүнә борч биләнләримиздән бири дә Бакы шәһәри "Логман" тибб мәктәбинин директору Абдуллајева Рәмзијә ханымды.

(Арды сәh. 2-да)

СӘНСИ ЗӘМ

Бир гыш қуны иди. Гыш олмасына баҳмајараг һава чох үрак-ачан иди. Лакин һәдәнсө һавадакы бу һәрәрәт бизим гәлбимизә һәрәрәт бәхш етмәди. Эксинә, дондурду бизи.

Мән өзүм ҹагырмыйшым сәни көрушә. Еле билирдин ки, сәннилә әввәлки тәки меһрибан, сәмими данышағам. Лакин... Сүкуту ғәзәбли, бир гәдәр дә титрөшиши "Әлвида" сәси позду. Қәзелеринө белә баһа билмәдим.

(Арды сәh. 6-да)

О НИЈЭ МӘ'ШҮГӘ ОЛДУ

(Әзәзли өтән сајымызда)

Бирдән Самирә гејри-ихтијари олараг Емилиң синоси-ни ҹырды. Емил јериндән дик галхара:

- Нә едирсән? Дәли олму-сан?

Самирә ҹәлд өзүнү әлә алараг:

- Ҥә, нәди, нә гышгырыр-сан? Азачыг ағрыя да дәзә билмирсан? Бәс мәним өнтирасымы нәчә, сөндүрә-ҹаксан?

Емил бир гәдәр јумшала-раг:

- Она күмүм чатар. Мәни о

гәдәр дә зәиф һесаб етмә. Самиро қуја ки, бир гәдәр инчиди вә елә инчик сәслө дә:

- Ҥеч сәндән кәзләмәздим. Чох дезүмсүзсән.

Емил Самирәнин алнындан өпөрәк, Самирәнин башыны синоси үстө гојуб, әркөјн шуг кими тумарлады. Емил Самирәнин башыны тумарлајараг дүшүнүрдү: "Залым гызы, нә раһат улгумдур". Самирә исә тамам айры фикирләр һагында өлчүб бичирди.

(Арды сәh. 6-да)

ДОСТ ЈАНЫНДА ИТМӘЈӘДИ

Бу дүнjanын тә'нәсіндән, Јашајышым һарам олду. Кимә кенүл бағладымса, Үрәјімдә јарам олду.

Бу үрөи мән нејнирәм, Бир гара даш олајды каш. Залымлыга мејл елојиб, Гәддарлыгla долајды каш. Гәддар олуб бу дүнҗада, Ағрылары чәкмәјөдим. Іазыглары ачымајыб, Кез јашлары төкмәјөдим.

Хәјал дејәр өмрүм-күнүм, Јелләр илө өтмәјөдим. Достларыма олан һөрмәт, Дост јанында итмәјөдим.

Хәјал Әскәров

"БАБА-ДАГ" газетинин һәр нөмрәсини мұталиә едән охучу, шубhәсиз ки, өз ичтимаи-сијаси ва һүгүгү дүнҗақөрүшүнү гаһа да артырмыш олур.

ЧИНАЈӘТКАР ЕКСТРАСЕНС

Ҥәр шеј чох ади чинајет һадисәсинин көмөји илә ачылды. Тичарәтлә мәшгүл олан маҹар әр-арвад такси илә аэропорта қедәркән ѡолда харичи маркалы машын онларын гаршысыны қәсди. Машындан дүшән кәңчләр сүрүчүнү әзишдириләр, маҹарларынса 30 мин доллар пулуны көтүрүб, онлары өли-голу бағлы һалда мешәје атдылар. Һадисәдән хәбәр тутан милис идарәсіндә ҥәр шеј асандыгыла айданлашдырылды: бир һалда ки, басгын ѡолда баш ве-риб, демәлій, бурада сүрүмүнүн әли вар. Сүрүчү һәбс едилди вә кимләрлә әлбир олдуғуну сөјләди. Ики һәftә давам едән ахтарыш нәтижесидә көнчләрдән ибарат бөյүк бир чинајәткар груп һәбс едилди.

(Арды сәh. 7-да)

Абыр-һәја һансы чинсдә даһа чох олур _____ Сәh. 3

Сөзлү үрәкләрә сәјаһәт _____ Сәh. 4

Торпаг мәһәббәти, ел мәһәббәти _____ Сәh. 5

Көлән күнләрими гурбан верәрдим _____ Сәh. 6

Ачы талејимә үсјан едирәм _____ Сәh. 7

Улдуз фалы _____ Сәh. 8

АБЫР-ҮӘЈА ҺАНСЫ ЧИНСДЕ ДАҢА КҮЧЛҮДҮР?

"Үйлиң уорлд ньюс" газети Американың беш бөйк шоғариндо сорғу кечирерок ноғдор адамының бир миңдең доллар мүгабилиндо ишо чылпаг кетмөж һазыр олдуғын мүеңіншілдердишидір. Элде едилмиш ноти-чо көзлонилдиңдөн до артыгдыры. Кишилор арасында бу мәблөғе сојунмаг истајенлор 84% тошкыл едир. Мә'лум олмушудур ки, абыр-ноңа гадынларда даңа күчлүдүр. Онларың жалныз 20%-и бу мәблөғе өз чылпаг бәдәнлөрини нұмајыш етдирмөж разыдырлар.

МИЛДОНЧУЛАР НАЧЫГАРАДЫРЛАР

Америка милдончулары гәпиклеринин дә гәд-рини билирләр. АБШ-ын сисиолокија профес-сорлары буны дәгиг фактларла субут едиләр. Белә ки, һәр 4 американлы милдончудан бири өзүнә гијемти 100%-дан баһа олмајан аяггабы алыр, милдончуларың 10%-нин ән баһалы костјумунун гијемти 200 доллардан артыг дејил, онлардан 2/3-си үч илдән соң жашы олан автомобилдән истифадә едир, жарысы сон 20 ил ар-зиндә евини дәјишмәшидір. Милдончуларың типик вилласы орта несаба 320 миллион доллар дәјериді. Нәһајет, ән мараглы рәгем - онларың жалныз 50%-нин һәјат јолдашы ев ханымыздыр, јердә галан 50% милдончунун ханымы исә ади гајда үзәре ишләйір.

ИТЛӘРИН ИСТЕЖИ

Инкілтәрә вәтәндеші Арнольд Грајнер итин һүрмәсіни вә пишијин мијолдамасынын инсан дилинә чевирән компьютер ихтира етмишидір. Белә ки, итин халтасына бәркүдилмиш чиңазын көмәжи илә онун нә фикирләшдијини асанлыгыла баша дүшмәк мүмкүндүр. Ихтирачы һеіванларың мұхтәлиф дүйғуларыны, тәләб вә истәкләрни билдириң 200-ә жаһын ифадәдән ибарат лүғәт дә тәртиб етмишидір. Анчаг илк дәфә бу чиңаздан истифадә едән Ерик Уиттингхем кок-кер-спаниел чинсендән олан итинин нә фикирләшдијини баша дүшдүйнә тәссүф едир. Сән демә, онун итини жемәк вә кәзмәкдән башга һеч нә марагландырмыр.

КЕТРИН СКУНОВЕР ӨЗҮНӘ ЈОЛДАШ АХТАРЫ

Хәрчәнкин ән ағыр формасындан әзијәт чакән 50 жалын Кетрин Скуновер өзү илә биркә гәбра յүзләрлә адамы да сүрүкләмәк нијетіндә иди. О, почт вә-ситетило шәһәр онколожи мәркозинин рәхберлөри на вә һәмчинин Калифорнијаның варлы адамларына ичарисинде ағ тоз олан пакетләр јоллајыб. Пакет әлавә едилмиш брошурада Скуновер мәшһүр диетологун адындан бу дәрманың јаддашы құчлондирмојо көмөк етдијини гејд едир.

Анчаг "Mirror" гәзетинин жаздығына көрә, ес-линдә пакетдәки сианид гатылмыш чај содасы имиш. Бу дәрманың бир грамы бир нечә инсаның һөјатына сон гојағады. Анчаг почт ишчилоринин са-яғлығы сајасинде фачиәнин гаршысы алынды. Ени заманда мәшһүр адамларын үнванина чохсајлы пакет јоллагам истајен чылыш гадының гәддар бахышлары вә титрејен алләри онлары шүбһәје салыр. Полисләр Скуновери сахлајыр вә јохламадан соң ону һәбс едирләр. Истинтаг заманы айдан олур ки, амансыз хәстә оны мүаличә едә билмәјен һәкимләрден гисас алмаг вә ejni заманда һөјатда бәхти кәтирең вәтәндешларын өмрүнүн пуч өтмөк арзусунда имиш. Скуновер һәм дә сөјлејір ки, о, артыг пакети бир не-че үнвана қөндөрә билиб. О, гурбанларын үнваниларының демекдән имтина едир. һазырда Калифорнија полиси тәһлүкәли зәһерлөрин қөндәрилдији үнванилары ахтармайла мәшгүлдүр, Скуновер исә күтләви өлүмө чөнд һадисеңдә күнағандырылдығына көре мәхкемениң гәрарының кезлејір.

ИНКИЛИСЛӘР ӨЗ МӘРЬУМ ШАҢЗАДӘЛӘРИНДӘН БЕЗИБЛӘР

Төөчмүбүлдүр, анчаг бир ил габыг өз шаңзадәләринин архасынча кәзашыны сел кими ахыдан инкілисләр тәләб едирләр ки, онун адындан һүдүдсүз истифадә сон гојулсун. Инкілтәрәде еле жер јохдур ки, орада Диананың сурети көрүнмәсін. Мә'лум олмушудур ки, реңи сорушуланларын 70%-и һазырда өлкәнин "дианизасы" дөврүн кечирмеси фикринин алеңінәдір. Онларың фикринча, Диана бүтүн һәјаты боју өзүнүн мәнфи тәрәфини нұмајыш етдириди һаңда, инди онун хәйријәчилиji әлде әсаса өзөвлии. "Мүгәдәс" шаңзаденин бостанына илк дефа часарәт едір, даш атан Бредфорд университетинин фәлсафә елмләри профессору Ентони О'нара олмушудур. Шаңзадә һаңда жаздығы есседе о дејир: "Диананың дәфни һазырда һамының башыны кичалләндірән һалынды сентименталлығын күлминасија нәтәсі иди. Шаңзадә һаңдағы һәмишә өзүнүн күлмәрәсө борчлу санан вә хәйрханәмәлләре чан атан шәхсийт кими данышмаг икүйзүлүк оларды. Өз һиссләри онун үчүн сағлам дүшүнчәдән үстүн иди, һади-сәләри реал гијметләндирмәк вә һәракәтлөрөнин нәтичеси һаңдағы фикирләшмәк она јад иди. Онун ифрат худләсәндлиji, бағышланылмасы гејри-мүмкүн олан ахмаг һәракәтләри монархијаны қөкүндөн лахладыб. О айласини дағыбы, евладларына хор баһыбы, һәр бир медәни адам үчүн вачиб олан әхлаг нормаларына һөрмәт етмәйдә вә сон нәтичәдә өзү-өзүнү мән едір. Онун тә-тирифинин мә'насыз жерде көйләре галдырылмасы она кәтириб чыхарды ки, жаланчы сентиментализм чәмијәтдә борч вә мәс'үлијәт кими әхлаги категоријаларының сыйыштырыды. Е-тираф етмәлийк ки, өзүмүз үчүн жанлык күмир образыны јаратмага бүтүн дүнәжа на олдуғында нұмајыш етдиришик".

СӘРБӘСТЛИК - ХОШБӘХТЛИКДИР

Мәшһүр фотомодел Синди Кроуфорд жәні һәјат јолдашы Ренди Герберин башына ојун ачыр. О, еринин сезүнә бахмајараг "Плејбој" журналының октябрь нөмәсінде шәккүрдіриб. 32 жашлы Синди өзү етираф едир ки, бу кишиләрин ән севимли журналының үз габығының базәмәк үчүн сонунчы фүрсәт иди.

Бу жаңыларда исә топ-модел "Синди Кроуфордла секс" адлы радиоверилишдә чыхыш әдіб. Тәбиик ки, ефирдә "әјан тәсвир васитесін" дөн истифадә едилмәйді, садәчә, Синди өз секунал тәрүбесини көңч наслила бөлүшүб. О, дафәләре она тәкчә севкисини дејил, һәм дә миңжоларының тәклиф әдән зәңкин әрәб шејхлөрінен имтина едіб. Кроуфорд билдириб ки, о, һеч вахт Деннис Родманла вә Сильвестр Сталон илә жатаға кирмәз. Анчаг биринчи ери Ричард Кирин ону тамамилә гане етдиини, амма тез бездирдиини е-тираф едіб.

Үмумијәттә исә, Синди сәрбәстлик вә өвлөт арзусундадыр. Синдин дедиклеринден беле чыхыр ки, онун икинчи ери жаңыларының ноггаларына тәмкинлә дәзмәли, я да бошанмалыдыр.

КӨРТНИ ОНУ КҮНАЙЛАНДЫРАНЛАРЫ МӘҮКӘМӘЈЕ ВЕРӘЧӨК

1994-чу ил апрелин 8-да "Нирвана" группунын солисти вә рәхбәри Курт Кобейнин мејиди онун Сиэттлдәкі евинде тапылды. Жохлама заманы онун ганында һәтта наркоманлары да үч дефа өлдүрмөж гадир олан мигдарда һероин ашқар едилди. Анчаг о башындан алдыры күлләдән өлмүшду. Куртун интинар етмәсі фикри бир аз шүбһә илә гарышында... Канада журналистлөрі Жан Галпјеринин вә Макс Уоллесин жазмыш олдуру "Курт Кобейни ким өлдүрүб?" адлы китабда бу өлүмдө онун арвады Кортни Лавын өли олдуру билдирил. Ону бу чинајет мади амилләр тәһрик етмишиді. Көрүнүп, я Кобейн арвады илә бошанмаг, я да онун адыны өз вәсияттәнмәсінә салмамаг истирімші. Гејд едәк ки, Кобейн 30 миллион доллар һәмчинде сөрөт саһиби иди. Мүөллифләр Кобейнини әсасландырмасы үчүн тапанчаның төтиңдә мәрхүмүн бармаг излеринин олмамасыны вә сон вида мектубунун саҳтальығыны субут көтирилдер. Эн мараглысы одур ки, Кортни ону бу чинајетте күнағандыранлары мәхкемеје авермеје һаңырлашмыр.

ЧОХ ЖАШАМАГ ИСТӘЈИРСӘНСӘ...

Данимарканың Ебелтофт шеһәрчининде жаңајан Жене Линдгрен ушаг вахты охумушуду ки, Ислең төбиетшүнасы Карл Линнеј та ушаглыгдан ев һөрүмчекләрини яеирмиш. Оның мәңсүләр вә узун өмүр сүрмөсөнин сирри дә бунда имиш. О вахтдан бөйк алимин пәрестишкәры онун бу тәрүбәсіндән истифадә едирди. Бу күнлөрдө Жене 91 жашыны гејд еді. Жашынын сохтуғы онун сағлам вә құмрағ организмина, иті көрмә габи-лијетине, әбдәма дүзүлмүш 32 диншөнеч һеч бир тә-сир көстәрмәшидір. Нә гәдәр гоча олса да, یүз өзөваша дәјән Линдгрен узун өмүрлүгүнде вә а'ла физики формасына көрә анчаг һөрүмчекләре миннатдардыр. Онун фикринча, бу һәшәртләрда тез һәзәм олунан хүсуси зұлаллар вә гочалма просесини ләнкидән ферментлөр вар.

САЧ КОЛЛЕКСИЈАСЫ

Стемфордда (АБШ, Канзас штаты) жаңајан Ҙон Резникофорун гејри-ади нобиси вар. О дүнjasының сохдан дәјишиш мәшһүр адамларын сағларының ығымагла мәшгүлдүр. Іүзә годор нұмуненин топланығы бу коллексијада Авраам Линcolnун, Ҙон Кеннединин, Мерилин Монронун сағларына раст қәлмәк мүмкүндүр. Коллексијаның гијмети бир миллион доллардыр.

ГӘБРИН АЧЫЛМАСЫНА ИЧАЗӘ ВЕРИЛӘЧӘКМІ?

76 жашы көзетчи Хуан Вилјасанте (Мексика) үрәк тутмасындан өлмүш вә өзүнүн јеканә костјумунда дәғн олунмушудур. һәммин әрәфәдә о, барларын биринде лоторея алмышды вә дәфн мәрасиминдең соңра бәлли олуб ки, о, 32,5 мин доллар үдүбмүш. Гоһумлары еви әләк-вәләк етсәләр да, бир шеј тапмајылар. Құман едилрә ки, мәрхүм лоторея билитинин костјумунун чибинде өзу илә бирлікдә гәбәрә апараты. һадисо бөйк экс-сәда дугуруб. Кечимиш көзетчинин гоһумлары иди мәңкәмәнин гәбәрән ачылма-сына ичазә вермасини көзлејірлер. Ени заманда онлар гәбәри соғуңчулардан горума үчүн орада полис посты гојулмасы хәниши или һаки-мүйіт органларына мұрақиэт етмишләр.

ЕРОТИК ДУЈГУЛАР НАРАДА?..

Билминкем университетинин ки-табханасының оху залларындан биринде охуулар өзләрini гәриба апарырлар. Онларын гаршысында өлми ишләр во дәрслекләр олдуру һаңда, фикирләри тамамилә башга жерде долашырды. Охуулар жерлеринде динч отурмур, екінчүн мүлдәрләрдиң әдәнде үстүнде көзлејірлер. Ени заманда онлар гәбәри соғуңчулардан горума үчүн орада полис посты гојулмасы хәниши или һаки-мүйіт органларына мұрақиэт төнхәббәт ојунларына тәшәббүс көстәрирдиләр.

Күтләви "дәлилек" о вахтачан давам етди ки, бир күн тибб журналының нәзәрдән кечирмек үчүн залда отурал рәсмениң мүлдәрләрди. Кејін онун еротик дујгуларының чанландырыларда сәсмениң мүлдәрләрди. Рәс-сам шәкли университет китабханасына һәдіјә етмиш 32 жашлы ханым Воннес Д. иди. Мә'лум олур ки, ис-те'дадлы рәссаң нимфоманијадан әзијәт чакирмиш. Бу хәстәлик заманы гадыны даим һипертрофия сексуал истек һөјөчанландырыр. Кејинин мәсләхәти илә шәкил залдан көтүрүлдүкден соңра салонда интелликтуюл фәалијәтө зөмин жарадан атмосфос берпа олунды.

Сәнғөнің һазырлады "Бабадағы"ның редактору:
Жанан Мусагызы

СӨЗЛҮ ҮРӘКЛӘРЭ СӘЈАТЬТ

Азәрбајҹан Јазычылар Бирлигинин Газах филиалында "Вургун булагы" ве филиалын нэздинде Агстадада "Нүсеји Ариф" әдеби мечлисleri һәр ада бир деңе мешгөлелерини кечирир. "Нүсеји Ариф" әдеби мочлисисинин апарычысы Азәрбајҹан Јазычылар Бирлигинин узын шаир Ејваз Гөлемчөлөйдүр. Икى мечлисде истө'дадлы кеччелери узын чыгардыг онлар даиггет ве гафы көстөрмек есас мегследдерден бириди. Классик ирсизиме бағылышла жаңашы назырык дөврде Ветен дөрдни, тортаг һарајынын вузунда еккетдирил мөвзуларда мөлдүр. Џаралы Бехтијарынын ве Мусаев Шаигин ше'рлеринде Әскепарда иле бағыл жүрд јерләринин һесрет өзүнү көстерири.

"Жер көрвәнамы, Жер" адлы китабын мүэллифи Сәхләдәр һиджетоглу сәрһед кандаларимизә жаҳын олан Алиаудда мүәллім ишлөмекле өзүнө мөхүс гөлөмлө һезин, көврөк нөгөмөренин языры.

Косалар көндиндө мүәллім ишләрдә Габил Гасымлы лирик ше'рләрлө бәрабәр мараглы тәмсиллери иле да "Вургун булагы" әдеби мечлисисин мәшәлләринде иштирак еди. Жаҳынларда Азәрбајҹан Јазычылар Бирлигинин узын олмуш һәrbчишишар Мустафа Расимоглу вахт имканындан истифада әдәрек ше'бәмизле өләгелерини давам етдирир; мечлисө үрек сөзлери иле көлп. Ондан бир бәнд нумуна чекирәм:

Жаңым ана, жаңым даһа,

Чырчындыра бүкүн мони
Бөлкө вичдан көйрөчек
Үрәклөрө өкин мәни.

"Нүсеји Ариф" мечлисисинде даисте'дадлы кеччелерин исти, поетик нефеси дујуп.

Әскери хидмат вәзифесини йерине јетириб гүртартмыши Танрыверди Нагиевин "Күчүм авр мәним" адлы илик китбынагында мөркәзи мотбутатда мөлүмат берилмишdir. Газахда "Көјөзүн" гөзтөндө китаб гагында да ро'й җазылышында. Көнч шаирин деңүш-чебе рүлүш ше'рлери ве поемалары вардыр. Ветен-перверлик рүлүш мөвзулар ону дана чох дүшүндүрүп. Һәтта бу мөвзуларда бағыл тәрүмчөлилк феалијети до вардыр. Мирвари Хәлилзәдәнин ше'рлеринде бир гыз гәлбинин көврөк чырпынтылары нисс олунур.

Гарабаг елләри, Қејчә маһалы, Кекүн ган ичинде, гәләл жаралы. Чөхилмөз һәсрәти, дәзүлмөз һалы, Гөлөмән елләри һарајајырам.

Көнч мүәллиме Наиле Әмирасланызынын тәбietтө темасда сәслөнөн поетик дејимлери вардыр.

Жаман ағырдыры ишимиз, Өзүмүз өз дашымыз.

Гүрүүбүдү көз җашымыз,
Агламаг булуда галды.

Солмаз Ләмәннын "Десэн" адлы ше'рindән бир бәндини нумуна чекирәм:

Мен јенидан докуллам,
Фәрәhlә яша доллам.
Бир јашыл чәмән оллам,
Сөн мәне чичек десэн.

Көнч гөләм өһлиләрindән Шаһин Гурбанов, Новруз Бәх-

ромли, Чөлал Гурбаноглу да үмидверини җазылары иле әдеби мөшгөлөлордө фөвлөлүг көстөрүрлөр. Талты көндиндө әдебијат мүэллими ишләрән Мәзәһир Әлизаде инамлы ше'рлери иле әдеби мечлисисин мешгөлөлөринге иштирак еди. Теймур Косямонинин гошмалары, Аллаһверди Аташин точчисләри, "Ашыг Алы" адьына Ашыглар евинде ашыглар төрефинден сәслөнүр, һомчинин апарычы шаир Ејваз Гөлемчөлөйдүр. Көнч шаирин деңүш-чебе рүлүш ше'рлери ве поемалары вардыр. Ветен-перверлик рүлүш мөвзулар ону дана чох дүшүндүрүп. Һәтта бу мөвзуларда бағыл тәрүмчөлилк феалијети до вардыр. Мирвари Хәлилзәдәнин ше'рлеринде биринин үзүлөрдөн дикеринде иштирак еденлөр олур, յарадычылыг өлөгөлөрни мөһкемләндирдилер. Диггети чөлб өдөн җазылар үзүлөлб ше'бәмиздө чап олунмаг учун һазырланыр.

"Нүсеји Ариф" мечлисисин айда бир деңе кечирилген машгөлөлоринде ше'бәмизин сәдри шаир Барат Вусал, я да әдеби мөсләнатчи кими ман иштирак едип. Һәм де һәр икى әдеби мечлисисин мешгөлөлөрдине биринин үзүлөрдөн дикеринде иштирак еденлөр олур, յарадычылыг өлөгөлөрни мөһкемләндирдилер. Диггети чөлб өдөн җазылар үзүлөлб ше'бәмиздө чап олунмаг учун һазырланыр.

Гүрүүбүдү көз җашымыз,
Агламаг булуда галды.

Солмаз Ләмәннын "Десэн" адлы ше'рindән бир бәндини нумуна чекирәм:

Мен јенидан докуллам,
Фәрәhlә яша доллам.
Бир јашыл чәмән оллам,
Сөн мәне чичек десэн.

Көнч гөләм өһлиләрindән Шаһин Гурбанов, Новруз Бәх-

Билал Гоча
شاир, әдеби мәсләнәтчи

ВАЈАТЫЛАР

Әзизинөн үзага,
Дүшмүшом мен сазага.
Дүшдүм јарын далынча,
Баҳдым кодир Газаха.

Әзизинөн җаз көлсин,
Баһар җаслин, җаз көлсин
Мәним јарым көдебидир,
Гөлөм көтүр җаз, көлсин.

Әзизинөн бу дағлар,
Бу гајалар, бу дағлар.
Виран олмуш обама,
Бир төнә булуд ағлар.

Айнур Әлијевә
АЕИ-нин IV курсу төлөбеси

МОҦТАЧАМ

Улви хәјалларын јөл гөнөдүнди,
Бир зулмат көче тәк аја мөттакам.
Бир инчә даңлагы, бир ширин диле,
Гағысыз бир күнә, аја мөттакам.

Динир һөзин-һөзин көнлүмүн сими,
Көрсөн чагырнын илаһи, кими?
Билир сирлоримин кизли һакими,
Бир охам, дартылышын да мөттакам.

Мирвари, көн дүшдүн о догма өлдөн,
Гара сачларына өләнир ағ дөн.
Лап ханым да олсам, ата евиндөн,
Һөрдөн бир бағчаја, паја мөттакам.

Мирвари һәлилзәде

ДИЛГӘМИ

Не сохум бәллидир, не дә ки, азым,
Гышым сәрт көлибидир, кечишиб җазым.
Асылыб дивардан а телли сазым,
Није гөмкин баҳыб үзүрсөн мәни?

Көл сарыл бојнума, чалаг дилгәми.
Сесинле кечимиши јада салмышсан,
Һәр ан кәдәриме шәрик олмусан.
Гөмлөнәндә булуд кими долмусан,

Унудаг бир анылгы кәдәри, гәми,
Көл сарыл бојнума, чалаг дилгәми.
Сәнсиз илә дәнәр һәр айым, күнүм,
Сәс салар һәр јана һарајым, үнүм.

Шакирин һәмишә сән ол һәмдәми,
Көл сарыл бојнума, чалаг дилгәми.
Шакир Айынов

ОЛА ДЕЈИРӘМ

Зүлмә сон гојула јер үзәринде,
Дүнжада сәадәт ола, дејирам.
Инсанлар даһа да мәнрибанлаша,
Жаҳынлыг бир адәт ола, дејирем.

Адам өл тутмагла вары азалмаз,
Уча дағлар ки вар, гары азалмаз.
Пай версөн бағларын бары азалмаз,
Инсанда сахават ола, дејирем.

Бу дүнja евинә кәлмиш мәһмәнүг,
Чөрхин көрдүштөнде һечик, бир аныг.
Жерин бәзәејијик, чүнки инсаныг,
Инсанда седагет ола, дејирем.

Нә тапанда севин, нә итирәндә,
Башда ағыл лазым бар јетирәндә.
Нәјатда ишларин бәд кәтирандә,
Дезмөје дәјанәт ола, дејирем.

Нәренин гөлбинде вар бир мәслеки,
Нәмдәмдир Шаһина үрәјиндө.
Горхма гочалыгдан, сөвмөј тақи
Үрәкдә мәнәббәт ола, дејирем.

Шаһин Гурбан

Шәкилдә отуран-

лардан (ортада)

Азәрбајҹан Јазы-

чылар Бирлигинин

Газах филиалынын

сәдри шаир Барат

Вусал бирлигин

үзүлөри арасында.

О, 1993-чу илдә

Азәрбајҹан Јазы-

чылар Бирлиги Га-

зах зона ше'бәси-

нин мә'сул катиби

тә'јин едилиб.

АЈ НӘНӘ

Гапымы дејән ушаг,
"Нәнә, ај нәнә", - дејәр.
Башга бир сез сөйләмәз,
Елә "Ај нәнә", - дејәр.

Сәсинә анам кәләр,
Өзүнү ода әләр.
Ушаг җаман көрәрәр.
"Нәнә, ај нәнә", - дејәр.

Көзү көзүмә бахар,
Гәми көнлүмү җахар.
Чыхар, ѡллара чыхар,
"Нәнә, ај нәнә", - дејәр.

Фәрман Одлу

ДЕСӘН

Дур! - десән дурсајыам,
Кедәрәм, кедәк десән.
Бил, дүнжам нура дәнәр,
Севиләк, севәк десән.

Мән јенидан докуллам,
Фәрәhlә яша доллам.
Бир јашыл чәмәни аллам,
Сөн мәне чичек десан.

Ода, кәз дәнәрәм,
Дәрдә сине кәрәрәм.
Үрәими верәрәм,
Бир өмүр сүрәк, десән!

Солмаз Ләмән

Инди мечлис меним, сөһбет менимдир,
Нәр шаир олана салам өлејкүм.
Мечлис саһиблик віләсін устад,
Белә бир оғлана, салам өлејкүм.

Бу сонсуз дүнja яғелмәдик һәдәр,
Сөзүм-сөһбәтим вар дәржалар гадәр.
Көлин дејек-күлек рәдд олсун һәдер,
Ашыға, озана, салам өлејкүм.

Көзүм өнүндөдир илһам алдыгым,
Елин, обанындыр, чалыб-чалдыгым.
Мүгеддес билдијим, сөчде гылдыгым,
О мәни дөғана, салам өлејкүм.

Әз алын тәримле чекмишем чефа,
Бунун сајәсендә сүрмүшем сәфа.
Пенәнмәм ол, я Мәнәммәд Мустафа,
Гојдуғун Гур'ана, салам өлејкүм.

Будур, илһамымдыр дағлар, тәпәләр,
Нәр сөнәр үстүма нурлар сөпәлар.
Көләчөйим гығылдајан көрпелер,
Сүд өмір долана, салам өлејкүм.

Мәнимдир көләчәк, мәнимдир баһар,
Кетдијим чығырлар галсын јадикар.
Елин мечлисисинде синәмдә сәз вар,
Бу сазы чалана, салам өлејкүм.

Жашасын, жашаоын Азәр өлкеси,
Галиб көләчәкadir ҳалын һагг сеси.
Ады Зекәријије, инчә дәрвәси,
Ләгәби Мәнәмана, салам өлејкүм.

Зекәрије Мәнәман

Мәһәббәт
Нәр башыма кәлмәмишди, нә билим?
Од-аловлу бир из имиш мәнәббәт.
Дашымагчын бир талеин јүкүнү.
Нәкәр имиш, көнис имиш мәнәб

ТОРПАГ МӘЙЕБӘТИ, ЕЛ МӘЙЕБӘТИ

Жашадыгымның индикى деңрдо мүс-тегил Азэрбајҹан Республикасынан изүнүн ишкөвөп олдымларының отыры. Нәр-хансы бир өлкөнин дүнгөнин табагчылардын олардын сыйрасына чыкмасы учун мадди-оосият базасы, күчүлүк иғтисади потенциалы, гүртоттурулган олмагла-жанаши, мөнкөн төнөшүү системеси де ол-мальдир. Бу бакчымдан биз зиятла-рын гарышында олдуруча мос-улијет-ли, лекин шәрәфли бир визифе дурдур. Көлөмөнчө гүрүмлары олан шакирдларимизи ветене, торпага мәнбебет ру-нунда төрбие етмөк, онларга ветен-перөөлкүк нисслерини даңа дериден ашыламаг нер бир зияттын, еләчә дөлүлүмиймин мүттөддөс борчудур.

Мен рус дилин мүллүмийәм. 22 ил-лик педагоги төмөрбөмөе васасланара-де да билерем ки, индија гәдер истифа-де олчум дәрслеклелер милил-дөйөмлөрдөн узаг олмуш, халымызын адёт-ен-енелердиң демал олар ки, тамамила-ундулдумушцур.

Сон вахтлар шакирдләрини истифа-десине верилмиши дәрслеклелер милил-зәммино васасланара-да жаңылыш, милли рүб, халымызын гедим адёт-ен-енелерди бир дәрслекләрдә барып шәккүлдөз экскими тапшыщыр. Шакирдләрим рус дилинин инчәликтәрини єрәнмәк-ле жанаши, дәрслекләрдә верилмиши мәттәвә мөвзулары бејүп һөөслөв єрәнилләр. Мәсәлән, Азэрбајҹан дилини дөвләт дилин сөвийәсінен галдыран вә нәмим дилде ше'ләрдә жаңа Шан Ишем-ијал Хөтәинин Азэрбајҹан Демократик Республикасының баниси М.Ә.Расу-зәденин, адии бәннәлләрдән башајан вә сонралар вә хөйрүйечилици ила ми-ләт атасы кими шәрәфли бир ада јүк-

селон һаны Зејналабдин Тагыјевин, кишилик вә гејрет рөмзи олан Гараж Коремин, мәнфур өрмөн ишгальчылы-рын гарышы деңүшлөрдө Азэрбајҹанын Милли Гәһреманы кими јүкsek ада ла-яни көрүп огуу вә гызыларының нәг-гында материаллар шакирдлөрмизин мөрөн дөврүсчини көнчилендирүү, онларда торпага, ветене, дөгма ел-оба-яя мәнбебет рүбү ашылајыр. Лакин бун-ларла җанашы, яни дәрслекләрдө гу-сурлар да да деңдил. Митлорин бе'зилери четин мәнимсендүйинде, је'ни сеззөлөр четин олдурундан шакирдлөр чүмлө гүрмөдөлөн оларын тө-лили заманы четинлик чекирлөр. Чүн-ки неч бир дәрслекле грамматика га-даларына аид мөвзулар верилмий. Бе'зи тарихи фактлар исе төхрифлө-верилмиши. Гарышы җыхан бе'зилерине чынан да олса, арадан галдырмай учун дәрс дедијим синифләрдө, хүсүслө, җуҳары синиф шакирдлөрүнүштөрүп тутулган мате-риалларла киша жәтләнми. Синифдан-харин оху дәрслеринде республика-мызда охучулар тәрәфинден дерин мәнбебеттөр сөвилән "Гызыл гөлөм". "Араз" да вә Эзиз Әлијев адина мүк-фатларла ала-реяте шаир-публицист Ра-тиф Назимоглунын "Агсу шәһидләри", "Әсрин күнеш жаңышы" нәнини раюну-муда, һәтта Азэрбајҹанда көнши оху-чу күтләсүни жаңышы танылдыры вә сөв-сөв дө охудулары жаңылы-публицист һәйдәр Гасымлынын "Черап ати", "Кү-мүш көмөр", "Ата көлкөсі", сөвимли шаиримиз Барат Вусалын "Көз айын-лысы", "Урајимдән бир чај ахыр", бејук мәфкүрәләр шаири Тоғыз Салеинин "Вурғунун саси" вә мәктәбимизин

мо'зуну һазырда М.Ә.Росу-лодо одына Бакы Җөял Университетинин һүргү-факультетине 14 курс төлөбеси Чайид Тураннын "Гарабаг мұнарибеси" гыса-хроника китабдарынан көнчиле-тифада едирим. Бу китаблардан көтүрүлөн писан, лакин мәннәлөр мотнөр шакирдлөр төрөфіндөн өсвөнлөп рус дилини төрчүмә едилор во мөнисиме, нилир.

Хүсүслиң Чайид Тураннын "Гарабаг мұнарибеси" хронологи китапы шакирдлөр бир даңа җаһын көмчиши га-жытмалы, ағы-амыларымыз да да салы-маға, бүтөнлөкде бир јүрүт кими бир-лешиш мәнфур дүшмәне галибекелмә-ри.

Мен бунун натиҷасидир ки, шакирдлөрдө "Һарадан башланыр вә-тән?", "Торпаг ургуңда елөн аварс, вә-тән?", "Гәһреманы мәнди?" вә с. мөвзуларла апарылан жаңылар шакирдлөрнүн шифапи вә жаңылы нигити-нин инишифасы ила жанаши, онларда гүрүр нисси, мөтәнет, ираде вә башга бу кими мүсбет кеңижиеттер төрбие едир.

Мен беле һесаб өдирәм ки, мәнз бу истигаматтә апарылан иш чөмийети-мизин көлөчак гүрүмлары олан инди-ки нәслин ветен-перөөлкүк, торпага, ел-оба-яя мәнбебет рүбүнда бејумеле-ри үчүн асас зәмим жарады.

Чавашшир Рустемов
Газах району,
Косалар көнд орта
мактабинин рус дили
мүэллими, 1996/97-чи
дәрс илinden "Илин эн
жаңыш мүэллими"
мусабагасынин галиби

БЕШ МИНИК ИШ ЈЕРИ.

Кечиши ССРИ-нин мәкәнләринде олдуруғы кими гоча шәрпин галысы са-йылан Азэрбајҹанда да социалист мүл-кижатыннан базар иғтисадијаты ила өзөлтөмөсси кедиши иғтисадијатда вә социал һәјатда мә'лум чөтнеликләр жарады, лакин тәмәли 1993-чу илде өзөлтөмөсси "AMA" фирмасы чөвик иғ-тисади сијасат жеритмөлө мүејім сферада - өз имкантары дахилинде бу седдә аша билиб.

Абдуллајаев Абдулла Фәрәч олгунун президенти олдуру "AMA" фирмасы бу күн артыг вә әтрафында 5 мин иш-чи гүзәсси бирләшдир. Бу о демак-дир ки, 5 мин айленин социал һәјат тәрзи бу күнкү иғтисади чөтнеликләр жарады, лакин тәмәли 1993-чу илде өзөлтөмөсси "AMA" фирмасы чөвик иғ-тисади сијасат жеритмөлө мүејім сферада - өз имкантары дахилинде бу седдә аша билиб.

"AMA" фирмасының беш илик төчтүрүсси көстөрдө ки, мәкседенле олардын социал һәјатда мә'лум гәдер үзәгдир. Фирманын соасат мәттәвә мөрөнүштөрүлгөнчөн бир кими: "Феал социал сијасат апармалығы фирмасының үзүлүрлөштүрүм" мүддәттөрү бу күн артыг көркөлгөнчидир.

"AMA" фирмасының беш илик төчтүрүсси көстөрдө ки, мәкседенле олардын социал һәјатда мә'лум гәдер үзәгдир. Фирманын соасат мәттәвә мөрөнүштөрүлгөнчөн бир кими: "Феал социал сијасат апармалығы фирмасының үзүлүрлөштүрүм" мүддәттөрү бу күн артыг көркөлгөнчидир.

Тапдыг Өлнөбәјли

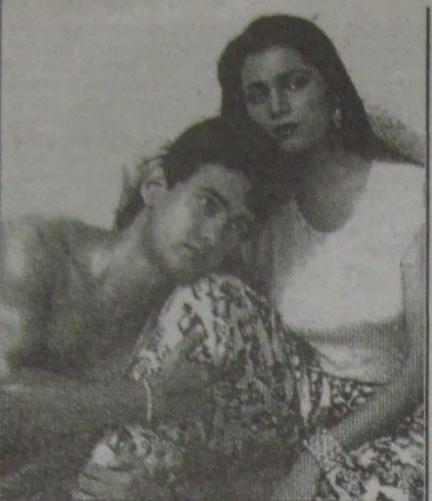
ӘБӘДИЈАТӘ ГОВУШАН ӨМҮР

Олум вә елүм. Бу ики варлыг арасында мәс-са-фа бә'зән о гәдер гыса олуп ки, инсан нечә жаңады-ғыны, һансы из-лар гојуб кедәчәи-барда дүшүнүн белә билим. Агиллар жаңышы де-жиб: Пеленг еләр, дәриси галар. Шир еләр - сүмүгү галар. Инсан еләр, из-ли галар. Бәли, тариха, һәм дә текмә тарихда дејил, үракларда-и, из-зи, өз-и галан, әбди јери галан бир инсан нағында мүгәддәс аңд үзүрмөз чөв-рилән бир шәһид нағында сөббәт ачмак истөйрөм. Рә-нимов Жашар Ағалар олгу нағында.

Жашар 1947-чи илин жаңарында 12-да Коранбој районунан Фахралы көндүнде дүн-яңа кез ачыл. 1971-чи илдан Кәнече шәһеринде електромеханик вәзифесинде чылышыбы, үч ушаг атасы олуб. 1991-чи илде Коранбој районунда жаранан көнүлүлүр баталону иле биркә торпаг-ларынын мудафиесине кедиб. һәјат жолдашы Бабаев Набатханым Селим гызынын дедиклөринден.

Жашар чөбөнө јаңыларында киши кими го-ттарында.

СЕНСИЗЭМ

Горхдум. Горхдум ки, көзләримдеки жаш күндерине көрүп нәч дүшүнүлдүрдүм. Узуму жана чөвиреби, "Кет" дедим сөнө. Жашы ки, чашыбы "Жел" демидим.

Анан мене зөңк едерек "Оғлуму раҳат бурах. Эң бер онун талецина сон гојмаг истемирсанса, өл чөк. Она халасы гызыны ала-чагам. Аллат ешигина, екөр ону сөвирсанса, өл чөк" - деди. Бу сезләр гулагымда эксада верди: сөвирсанса, сөвирсанса, өл чөк, өл чөк.

Санки юхудан аյлым. Сән артыг ағыр-ағыр адымларда мәндөн узаглашырын. Арханча һынчырараг баҳым. Ахы өзүм өз өзимлә сөни ядләре веридим. Нече агла-

маја билердим. Амма сон дағы чөврилиб аржала бахымадын. Болкә де бахсаидын, мөн өзүм доңисе етмөдөн үстүнә глияр, сөни синема, дүз үрәнимин баһынын сыйкырдын. Ва...

Амма нәч бир шоң олмадан вірлыгы нәк-му верен бу бичаре чичәйин голб титроишиләр, айрынлыгынын себеби сөни нәч дүшүнүрмөдими? Лакин дүз доңдим.

Аловы ашиг олан перданөлөр сөнә жапышыбы озлорине жандырыларды зөмбөн ало-вүн төсциин вармы?

Күнеше говушмак истоюн ноноң гарташтар ганадавыры гырыланын гөдөр жүксөли-лии галвары, жалын гајалара чырпылыб олдулары заман күнешин төсциин вармы?

Әсле жох. Сөнин до, аевали ширин нұсал, сону ачы һичран, зловлу айрылып олан сөвикимизде, һом да пак бир сөнкимиздө нәч бир күнәншын жохдур.

Хошбәхтсон. Аило гурмусан. Болко до жаңылырам. Аиле гурмак нәч до хошбәхтлик деји. Амма нәр наңда аило гурмусанса, демек менин унтуымсын, хошбәхтсон. Монсан сөнсизлии жүкүн күрәймдө чөкөрөп нәнә де сөнсизлии альша билмиш. Көрүшүнүн көдирим. Билдијим наңда ки, көлон дејисен. Сәвтлерда сөни көзлөйр, сонра да яғин иши олду, вачиб месәле олду, деје өзүм тасағыларында верирем. Тасағылариме, ўдурмаларына бахмарада сөнсиз. Бунун реал олдурунан дегиг билирм. Инди санла кечдијим ёрлардан сөнсиз кечирм. Сәнә отурунан динчелдүмдөн отурачыларда белә сөнсиз отурум. Бирка сөйриме үйхүдүгүмүш. Хәзәр белә инди бизим үчүн ширин хатиреләр вә ачы көз жашлары иле өзөз олунан сөвикимиз үчүн лепәләрин чыллаг саһилләрине дәјәрәк сөнсиз маһнысыны охуяр.

Күназ

МӘН НӘ ЕТМӘЛИЈӘМ?

Нәрмәтли редаксија! Сизе жаңдырым мәктубу хәниш еди-рәм олдуғу кими өз гәзетинизде дәрәм етдиришиңиз.

Нұмайда танышлыгымыз тәсәдүф нәтижесинде олмушудур. Чеми бер неча ай танышлыгымыз бахмарада һумайын чох сөвир, она жәнәнки сөвекли, көләмән һәјат жолдашым кими ба-хырдын. Һәјатыны, варлыгымы онсуз тәсәввүр етмиштим. Еле зәнн едирдим ки, хошбәхтлик адлы көзәккөрүмдөн гүввән мәнә бәшх етдији жекана этилри чичайм олан һумайымы нәч бир гүввә мәндән айыра билмәз.

Бир күн һумай көрүшә көлмәди. Еле билдим кен дүнија мәнә да қәлір. Белән бир неча күн һумайсыз жаралып не кими инләйәрек, һумайы арадым. Бәли, бир неча күндөн сонра һумайын рефиги мәни тапарал мәнә һумайдар бир мектүп верди. Мәктуба айқозлукла охудум. Әзизим Натиг! Аман чох хастадыр. Инди мән анамла хәстәханада галырам. Аңмак сәндөн чох хәстәрдем, бура кәләм. Мән хәстәханадан чыхана гә-дер ялныз мәктублар васитасына көрүшә биләрек.

На етмәли? һумайы сөвирдим, арзулырның әксине кедә билмездим. Белән бир ялныз рејаларда көрүшүр, мәктубларда даңышырыдым. Фөгәт, рафигәсінин мәнә көтириди мәктубларын хош садасы узун сүрмәди.

Бурада жаңыларына ара веририам. Гәһәр мәни болур, жаза билмірим.

Нәрмәтли редаксија! һумай олан ешигимиз сонунан на иле нәтижелендінін билмак үчүн һумайын сон дерд мәктубыну сизә кәндәришем.

"Мүгәддесим" мәним. Бу күн артыг дүз бир айдыр ки, сән-дан узагда, ийнә, дәрмән гохуан сојүг клиникин, диварлары арасындајам. Сәни көрмәк үчүн үрәзимен неча көрүндиғыны билсәйдин. "Није өзүнү бу гәдәр әзаб әрдәсі?" Аナンы тағой үйхүрчүү билмишсан, ичәза вәи маңа көлөп ора". Жох, һәјатыны мәнәм, жох. Бура сөнән көмірмән вә сәнә дә ичәзә веририам. Билдијим жох ғәдәр дә сәбири ол. Мәни дә ална. Хастағынын дәрди аз имиш кими, сәни көрә билмәм, да ал да ғәдәр олуб мәна. Мәнә һәјатда жекана тә-сәлли сөнән, сәнән айры галдырылым анларда исе бир ан мәни тағ ғојмајан, арды-арасы касилмәйен мәктубларыны.

Сәбиризликлә чавабының көзләнән һумай

Мәктубуну алан кими охудум. Һәм да бир дәфә жох, чох охудум. Артыг ғансы сезүн нечанчи сәтириде жаңылдырынын алачагына инан дејирсан. Тез бир заманда анан сағалар, жаңа биркә олаг, соңра тојумуз олар. Соңра исе вәхт айрылымыры жаңырсан. Бу сөздөрүнүн охуаркын вәзүм нәч чурәлә ала билмиш. Гәһәр мәни болур, жаш көлөп илә киләндири. Мәктубдакы сөздөр көрә билмиш. Оңдай көзләрими силиб, охумага давам етдириам. Гәһәр ғәдәр сөвир, һәјатынын күн-күндөн пислемиши. Ҙумай ағлайы мәни атма, мәни тақ етмә, мәни тақ етмә, ғәдәр жаңа кетма, ғәдәр. Нә гәдәр ағыр да олсаң амалынам, сана демәлијәм синама чекүп мәни боған төбүй. Ыңғай вәхт хошбәхт ола билмиш. Артыг мәктубларына ара вер. Не өзүнә әзаб өвер, не да мәна. Нар шең битмәлдидир. Заваллары анымын мәндөн өзек һеч кимеси жохдур. Мән оны пән вәхт ата билмәрәм, оны атбы санла хошбәхт олсам белә, өзүм нәч вәхт хошбәхт сајмарал! Мәни анла. Бир дата мәктуб жаңмаманы, мәни унтуманы сәндөн хәниш етдириам.

Бәдбәхт һумай

Мәнә мәктуб жаңма демәјине бахмарада билсөн сәндән не-че сабирсизликле чаваб көзләйдирдим. Дејирдим, иләни мене чаваб көлсін, мәктубда нәч олмаса мәни тәлгир етсін. Тәмис, ғап сөвекисини пүч етдијим үчүн мәни ләннатласын. Мән нифрат етдијини жаңын. Еб етмәз. Жетәр ки, ҹарәп көлән. Сән нә гәдәр аличәнаб, көзән инсансанымың ҹајырын. Ҙаңырсан ки, көч фикер етим. Аңчаг хастағанда үйдигдән соңра биз ев-ланәрик. Аナン да бизле олса. Рәнә оны тәк сән жох, мән дә гуллуг едәрәм. Онда онын һәјатда тәк сән жох, мән дә ола-чагам. Биздин көзбасты тәк ҹојмары. Заман кечәр, о да сага-лар, сонда башындағыларымыз олар. О да өз нәвәләрина нә-нәлик едәр, өмрүмүзин ахырына гәдәр хошбәхт жашајары.

Варлыгым мәним. Бу мәктубуңа охудынан соңра зән ет-ки, мәни артыг хошбәхт етмисен. Жаңырын сөзләр мәни хош-бәхтләрин хошбәхти етди. Сәни сөвирәм, һәм дә чох сөвирәм. Не жашы ки, сән варсанмыш һәјатда.

Сәни дүшүнен һумай

Билирсанни, пәјатын. Бизим таныш олмағынызда ара-да дүшән һичран ени вәхтда олдуру үчүн сөн мәни жаңында та-ныя бильмәдин. Жохса ўдурдурум бу үймәннән мәннәдән бура көләрдін. Мәннін һәч бир аман жохдур. Мән умумиеттөл, јети-мән. Ҳастаса мәнәм, мән - сәнин бәдбәхт һумайын.

Билирсанни, инсанын сөн умиды оны мәйине өзөн һәким-дир. Һәким да она "дәрдина өзәм жохдур" дедиктән хаста-мүнүн узагда дејил, мән башы узарында олдурум көрүр. Мән дә өз елүмүмнүн узагда дејил, мән башы көрүнди олдурум. Аңчагында дејил, мән башында олдурум көрүнди. Дәмек, ҹарәп сөнүн чатыр. Вұмудум аташ ичарисинде жа-ныр. Да дағындан оң көзли көпүктер жыныш. Намәлүм бир санчы бармаларымы дидир. Мәннә әзәб өвери. Өләрүм, һа-жатын мәним, өләрүм. һәјатынын сөн дагигелерин жашајарын. Сәни она көра гојмадым бура ки, мәним жатада үзаны әзаб әчкәдийим көрмәјесен. Сәни қөмәдән, сөн дәфә исти нәфесини дүймадан, бағрыма басыб өпмәдән өле билмирам. Сәни исти.

Сәнин олуб, торпага гисмет олан һумайын

һумайла айрылыгымыздан дүз дәрд ил кечиб. Лакин буна бахмарада онында билмирам. һумайдан сонра һәјатын жал-нашындағылардан ибартадыр. Гәләм һәр күн үргүрсуз еши-ми гарши үсән етса белә, өзүмде башарымыр. Мән на етма-лијем? Ҳәниш едирәм мәнә мәсләхәт верин.

Бу һәсретдиң башын үстин боран алды, гар алды, қочуб, көнчүгет кетди бүтәнда, қанында, ғанында.

Жохлуғынан дәзәммәйіб ешигү күп тәк саралды,

Сәнсиз көнан күнлөрими өз алима дағладым,

Гүнгәләйбаш даңышын, һәңкүр-һәңкүр ағладым.

Нәрмәтлә: Натиг Абдуллаев

Бакы шәһәри

R.S. нәрмәтли Натиг бәј. "Өләнлә өлмәк олмаз" де-жид атапар. һәјат давам едир. һумайын руғунун шад олмасы намин сән һәјатла мүбаризә апармалы. Ҙенидән сөвир, севилмәлісән. Өнисү инсан һәјаты мә'насыз, чох мә'насыздыр. Мә'насыз һәјаты жаша-магла һумайын руғуна әзаб вердиини унтума.

О НИЈЕ МӘШҮГӘ ОЛДУ

(Өзөвали етән са-
мызызды)

Сева артыг хељи мүддәт иди ки, ота-да вар-көл едир. Самире һаггында дүшнүүрдү. Қарә-сөн, Самире инди на едир? Онүн үзүнә нечә баһамаг. Сева-нын баһында газанды-рачаг? Заур Севаја мәне олмаг мәгсә-диле:

- Бөлкә бир ғәдәр отурасан - деја Севаја жаһынлашыб ону гүнгәләди. Сева Заурин голлары ара-

сындан чыхыб:

- Сән һәр шеji зарапата са-лысан.

- Ахы бурда нә вәр ки?

- Нечә жоңа нә вәр? Жа'ни сөн дөгрүдүмнөн мәнүм үстүнә дүшүн бу мәс'үлијүттөн нечә ағыр олдурунан дәрк етми-ри-

- Бурда дәрк едилмәли нә вәр ахы, ай Сева? Самире ушаг дејил ахы.

- Бали, Самире ушаг дејил. Аңчаг Самире намаслу гыз иди. Билмирам, сиз нечә мәни башымын женинин.

- Жох, Заур. Бу гисмет дејил, бу хәјанеттір. Самире мәни мәнән хәјанеттін гурбаны ол-ду.

Елә бу вәхт жан отағын гапы-сы айылды. Самире вә Емил гапыда көрүнди. Бир аңылғы Сева өзүнде итириди. Билмирам, сиз нечә мәни башымын женинин.

- Мән յалныз сизи күнаплан-дырымым. Қүнәншын якеси мәни мәнүмдәдир. Самире

(Арды өз)
Фәрганә Шыхәлиева

КӘЛӘН ҚҰНЛАРЫМЫ ГУРБАН ВЕРӘДИМ

Биң ағылым да көлмөзди

жапынан да қалыпты

Сөнсизлек

Сөнсизлек

Сөнсизлек

Сөнсизлек

<p

АЧЫ ТАЛЕЖИМӘ ҮСЈАН ЕДИРӘМ!

Бу гызы намуссуз гајны бәдбәхт өтди. Амма о, өз хошбәхтили уғрунда сон нәфесине гәдер вурушамаг.

- Перронда дајанан гыза баҳ, көрдүн? Эчеб гармаг атмалыздыр - дејө јанындақына көз вурду. Сонра: - Кетдик алә, бу есл чананды.

Сачлары дағылыб чијинләрине төкүлмүш, 18-дән соң јашы олмајан гыз, абы баҳышлары илә елә бил көмәк ахтарырды. Дејәсән, һеч кими тапмады, әйилиб аягларына бөйүк олан, үстү иплә бағланыш аяггабылара баҳды. Санки инди анлады ки, ганчыр олмуш аягларына көчирди киши аяггабыларыды.

Һансы стансија олдуғуну билмирди. Кенардан баҳанда ағлыны итиришиш адам тә'сирини бағышлајырды. Үркәк нәзәрләрле вагонун ичине баҳды. Ики гоча - гары дәрдләшириди. Лап ахарынчы сырада мејхана дејән оешалты кәнч шит зарапаттар өдирди. Үркәк аддымларла кедиб гоча-гарынын жаңында әjlәшди. Җүтләр бир анылыг ширин сөһбәтләрини кәсиб, гәрибә көркәмли гыза баҳдылар.

- А, гызы, бу көкде hara кедирсән?

Онун чаваб вермәдијини көрән гоча:

- Іатин тағынды, ја да ағлыны итириб.

Нөвбәти стансијада онлар дүшдүләр. Jox, буралары да танымырды.

Мејхана дејән кәнчлөр онларын дүшмәјине бәнд имишлөр кими гызы дөврәје алдылар. О исө һеч нә көмүрдү, өшитмириди.

- Анаш, hara кедирсән? Бәлкә бир көмәјимиз дејди сәна...

Чаваб вермәдијини көрүб:

- Алә, бу лап кичди ки... - Ким олса да, көзәлди, - буну донгарбурун дәди, - энтигә товарды. Ағәз, ојнамаг бачарырсан?

Дөврәје алынмыш гыз ирилмиш көзләри илә аман дилејирди...

Дәстә өз арасында мөсләнәтләшди. Нисбәтен һәкмлүсү:

- Jox, алә, биринчи "паха-

нын" олмалыдыр. Нөвбәти стансијада дүшүрдек.

Стансија көрүнөндө онун өз соңуна кетмәјөчәини анлајан дәстә гызы сүрүмөје башлады. Амма адамларын сохалдығыны көрөндө фикирләриндөн дөндүләр. О исө һушуну итириди.

Кезләрини

астанда

жаңында күләр үзлү бир гадын көрдү... Данышмаг истиди, бачармады... Женидән һушуну итириди. Гыздырма ичинде жаңырды. Арамсыз сајыглајыр, жалварыр вә женидән бајылышыры. Сонрадан билди ки, ону хәстәханаја Валентина Петровна адлы бир гадын апарыб. Артыг өзүнә көлмишиди. Валентина тә'кидлә онларын телефон нөмрөсүни өјрәнди. О исө башына кәләнлөри данышмага башлады:

- Онунчу синифдә охујанда айләмизин тә'киди или мәни өзүмдөн соң бөйүк олар имканлы айланын оғлуна нишандылар. Тојумуза бир һөфте галмыш Халигин гар-

дашы бизә зәңк едип деди ки, нишанлын уксус ичиб, хестәханададыр. Сөни көрмөк истәйир.

Евдә һеч кәс олмадығындан анама мәктүб јазыб гојдум, он дәгиге сонра Халигин гардашы Агил бинанын гаршысында мәни көзлөйирди. Һәјәчанла машина миндим. Машын сүр'эт көтүрдү. Мәним суалларыма чаваб бермиди. Артыг шәһәрдән чыхмышдыг. Сонра билдим ки, бура Насосны дејилән јердир. Бирдән намуссуз "гајным" үстүмә атылды. О, вәһши чанавара дөнүшүшү. Құчум чатмырды. Мәни зорлады.

Он беш күн чөлүн дүзүндө галдыг. Истөјине е'тираз едәндө ишкәнчә верирди. Сонра билдим ки, наркомандыр. Иңә тапмаг үчүн шәһәрә кетди. Әлими, аягларыма ағача сарымышды. Чатынликла кәндирли ачым. Жаһынлыгда зибильханадан көнә вә тајкөш аяггабылар тапдым. Қејиниб көзүм көрән јөрө гәдәр гачым. Сонрасыны өзүнүз билүрсиз.

Ики күн сонра валидејнләри кәлди, ону хәстәханадан евә апарылар.

...Саһилә о күнләри хатырладыгча үзүндөн тәбәссүм силинир.

Әлбәттә, тој баш тутмајыб. О вахтдан Агил ахтарышда олсада, тапылмајыб.

Алты ай соңра женидән валидејнләринин тә'киди илә Иран вәтәндашы һәтәми илә "айлә" гурду. Тә'кидине баҳмајараг иранлы никәх кәсдирмәди. Саһилә жана-жана:

- Валидејнләримин гурбани олмушам. Демә, онун Иранда айлеси вармыш. Артыг икинчи дәфә мәни бәдбәхт өтдилер. Амма өзүмдө күч тапыб, гара талејиме гаршы үсҗан өдә билдим. һазырда Бакы Дөвлөт Университетинин журналистика факультесинде гијаби тәһсил алырам. Акентликлерин биринде мүхбир кими чалышырам. Мәгәсәдим յазыларымда адамлара көмәк етмәктир. Айлә гурмаг истәйирәм. Ана олмаг, хошбәхт олмаг нағымы гәддар инсанларын ачығына горумаг, газанмаг истәйирәм.

Күлиаз
Мәтин Гәнбәрли

ЧИНАЈӘТКАР ЕКСТРАСЕНС

Һеч бир ишлө мәшгүл олмајан бу қәнчләрин хүсуси азғынлығы илә сечилән чинајет тактикасы варды. Демәк олар ки, һәдәф кими һәмиша шәһәр өтрафы маликаналарда жашајан комерсантлар сечилирди. Сорғу нәтичесинде чинајеткарлар бу үнванлары вә гарәт етдикләри айләләре аид сирләри "Чадукәр" ләгәбли екстрасенс, "Практик чаду мактәби"нин дипломунун саһиби 30 жашлы Михаил Уваровдан еўрәндикләрini бојунларына алдылар (Дејиләнә көрә, мәшнүр астролог Павел Глоф Ону Рузијаны ән күчлү чадукәри адландырышыды). Тезликлә чадукәр әлә кечди.

...Москвада вә онун өтрафында мұаличә вә чаду ишләри илә мәшгүл олар Михаилин харичи қөрүнүшүндө хүсуси тә'сир илә нәзәрә чарпан җалныз онун көзләриди. Онун көзүнүн ичине баҳмаг гејри-мүмкүндүр.

Чадукәр һәр шеji өзу данышмага баҳлады. Басгына мә'рүз галандарын һамысы Уваровун илләрле мұаличә етди мүштәриләри иди. О, өзу машина гулдурлары мәнзил башына чатдырырды. О, өз "хәстәләринин" өвләринин гүрулушуну, күндәлік режимләрini вә һәтта пулларыны һарада сахладыгларыны җашы билүрдиди. Чадукәр өз әлалтыларыны әмәлийјата көндәрәрек фантастик фильм гәһрәмандары кими горхунч маскалар кејдирирди. Басгын заманы ев саһибләри дәншәтли. дарәчәдә горхмалы идиләр ки, гулдурларын ким тәрәфиндөн қөндәрлидиңдөн дүүг дүшмәсінләр. Ахы, онларын билдири сирләр аның айлә үзвләрине вә мұаличә едән екстрасенсә мә'лүм иди. Онсуз да пис газанмајан Уваровун белә бир чинајетә нә үчүн.govушмасы гаралыгды.

...Дејиләнә көрә, индинин өзүндө дә бу ишлә мәшгүл олар милис бөлмесинде вәзијәт гејри-сабиттир. Ахтарыш әмәлийјат групунун үзвләрinden бири чинајеткарлары тутаркән һәлак олмуш, даһа бир нәфәр милис ишчиси илә биркә өзүн асмышдыр. Һамы бунларын башвермәсіни чадукәрлә әлагәләндирир. Амма пајтахтын шимал даирасинин рәһбәрлиги милис ишчиләринә чадукәрин тә'сир көстәрдиини инкар едир.

Гөләмә алды:
Фирад Филиев

СИЗЭ

НЕЧЭ ГАДЫН

ЛАЗЫМДЫР?

Етөн нәмрәмиздә дәрү олунмуш "Нојатынызың" кишиңи нечә олмайтынадыр! адры тестимизде юғинки; бир чох охуучуларын проблемини пәлләттік. Бас көрек кишилор нечә?

"Идеал гадын" һағында дүшүнүрлөрми?

Наздымымыз тестден истифаде шорак арзусунда олдуғунуз гадыны тәхминен юғин еде билерсиз.

1. Күчеде хошунузда көлән бир гадынла растлашырыныз. Илк еңбәне не едәрдиниз?

а) Жылшыншыбынан олардын;

б) архасынча дүшүб изләрдим;

в) неч не демәнен түб кечердим. Күчеде тайыш олмағы сөйлемим.

2. Сөздіниниз гадын сизэ илк дәғә оларға зәңк чалыр.

Онунда сөнбәтә нечә башла-

жардыныз?

а) Кимлиji, мешгүлийети или ма-

раланардын;

б) комплиментими дејәрдим;

в) бирбаша түсслерими анылардын.

3. Жаттага сизэ хош көлмә-

жән гадынла нечә рафтар едердиниз?

а) Бир даһа жаһынлыг етмәздим;

б) ону инчоликле рүйландырдын;

в) ачы да олса, һөгигети сөйләрдим.

4. Мәчлисде сизин сөкилини

нислә башга бириси марагланарса, буна нечә рәваксиа

верәрдиниз?

а) Жалын чидди гадынлары;

б) дејиб-кулән, шылтаг гадынлары;

в) нер икисинин өз жери вар.

9. Гадынызың әсәбләшсөнз, не едәрдиниз?

а) Тиканлы сезләрлә санчардын;

б) неч олмаса дејәрдим;

в) гапыны чырлып кедердим.

10. Кимә бәзәмәк истәрди-

ни?

6. Гадынларда нечә даһа чох сөвирсенин?

а) Зөвгө көйнисин, харичи кору-

нушу көзөл олсун;

б) характеристика устунлук вери-

ром;

в) нер икиси мүглөг олмалыдыр.

7. Достларының кимләрdir?

а) Аңчан кишилор;

б) әсасен кишилор, гадынлар да-

вар;

в) анчаг гадынлар.

8. Һансы характеристика гадын-

ларды сөвирсенин?

а) Жалын чидди гадынлары;

б) дејиб-кулән, шылтаг гадынлары;

в) нер икисинин өз жери вар.

9. Гадынызың әсәбләшсөнз, не едәрдиниз?

а) Тиканлы сезләрлә санчардын;

б) неч олмаса дејәрдим;

в) гапыны чырлып кедердим.

10. Кимә бәзәмәк истәрди-

бир гәдәр фикир вересониз, өтре-

фынызыда не гәдәр перестишкар-

ларынызы олдуғуну көрсенинiz.

50-дән 69 бала гәдәр

Гадынлары өзүнүз тәреф тез че-

кирсенинiz. Аңчаг онлары мәнбә-

бети чох тез нифрәтә дөнүр. Чун-

ки сиз ары кими құлдан-куле го-

нурсуну. Лакин чидди гадынлар

бундан хошланылар. Онлары

тамам башшы кефийетлер дүшмә-

дүрүр. Бир аз тәмкинли давра-

ның сизэ истәдійиниз тапмага

имкан верер.

70-дән 90 бала гәдәр

О гәдәр чәлбедичидир ки, ону кө-

рәндә бутун кишилор ағзы су-

ланыр. Лакин чиддилийнен о-

буна неч әһәмијәт бермир. Ону

анчаг сиз дүшүндүрүрсүнүз. О,

очох гағыш, саде вә мұлайди-

р. Сиз бир-бириниза чох үйүн

көлірсенинiz. Кечмишдә баш ве-

рен угурсулуглар севмәк истәди-

ни сөндүрмәйб.

КОСМЕТИКА

САБУН ӘВӘЗИ СИФЕТИ
ТӨМІЗЛЕҮЕН ГАРЫШЫ
САБУН-КРЕМ

Кичик 1 парча яғлы сабун, 1 хе-

рек гашығы камфора спирти, 1 хөрек гашығы нашатыр спирти, 1 хөрек гашығы глисерин, жарым чај гашығы лимон шираси, 1-2 стекан һидроцен-пероксид, 1,5-2 стекан су.

Сабуну хырда-хырда дөграјын вә сүрткәндән кечириң. Су төкүб үзүнине глисерин әлаве един. Гарышының әмәлө көләмсі үчүн 2-3 саат, жаңуда бүтүн кечене сөрин жерә гојун. Алынмыш сабун гарышының зеңіл одда гојуб, жа-ваш-жаваш давамлы оларға гарышырын. Тәдрижән әвәлчә нашатыр спиртини, сонра камфора спиртины вә лимон ширесини әлаве едиб, гарышырын. Бирчинсли күтле алынана гәдәр гыздырын. Одан көтүрдүкдән сонра бөлө сојуана гәдәр давам един. Исти гарышыға һидроцен-пероксиди пропорсияларда әлаве едиб, гарышырын. Экәр си-фатинизин дәриси гурдурсa, гарышыға 1-2 јумурта сарысы да әлаве един. Һаңзыр гарышығы гапаглы шұша банкада сахлајын.

БАЛЛЫ-ЛИМОНДУ МӘҢЛҮЛ

3 хөрек гашығы бал, 1 лимонун шираси, 2 чај гашығы ачы чај. Экәр бел беркірсе, ону маје вәзійетина дүшәнә гәдәр гыздырын. Даһа сонра чај вә лимон иле гарышырын. Гаранлыг вә сөрин жерде сахлајараг 2-3 күн

ЯҒЛЫ ҰЗ ҰЧУН
ЛОСЖОНГЛИСЕРИЛНИ СПИРТЛІ
МӘҢЛҮЛ

2 чај гашығы глисерин, 5 чај гашығы спирт, 1 чај гашығы бал, 1/2 стекан су.

Алынан гарышыг 3-4 саат галдырын сонра бир һәфтә мүддәтиде истифаде едиле биләр. Лакин гарышығы сөрин жерде сахлаама унташы.

ЧОБАНДАСТЫҒЫ ГАРЫШЫҒЫ

15гр чобандастығы (ромашка) чи-чеји вә жаадағы (шалфеj) жарпа-

гига арзиндә үзүнүздә сахлајын. Даһа сонра ылғы су иле жуун. ПОМИДОРЛУ МАСКА

Чох да бөйүк олмајан 1-2 помидор сују, 1/2 јумурта сарысы. Помидор сују иле јумурта сарысының жаңышыгарышырын сонра арамла ун тәкмәе башлајын. Та ки, гаты хамаја бәнзәр күтле алынсын. Күтлени јарым саат сахладырын сонра истифаде едиле биләрсенинiz.

АГАРДЫЧЫ МАСКАЛАР

АЛМАЛЫ МАСКА

(Яғлы ұз ұчун)

Сүрткәндән кечирилмиш 1 хөрак гашығы алма, 1 јумурта ағы, 1 чај гашығы картоф уну (рахмал)-һаңыр күтлән 20-25 дәгигедән сонра үза чәкмәк олар. Масканы үзде 10-15 дәгига сахлаама ла-зымдыр. Даһа сонра үзүнүз илғы су иле жуун.

КАРТОФЛУ ЈУМУРТАЛЫ
МАСКА

(Нормал ұз ұчун)

Сүрткәндән кечирилмиш чиј картофу јумурта ағы иле жаңышыгарышыры, кашаја охшар күтлә алынана гәдәр ун тәкүн. Экәр үзүнүзүн дәриси гурдурса, са-

ғы, 1 стекан су, 1 лимонун шираси, 1 хөрек гашығы камфора спирти, 1/4 стекан араг. Хырдаланмыш биткени 1 стекан гајнар суја төкүб, 1-2 саат сахладырын сонра дикәр мәһлүллары она әлаве един.

БҮТҮН НЕВ ДӘРИЛӘР

ҰЧУН МАСКАЛАР

ЖУМУРТАЛЫ МАЈАЛЫ МАСКА

1 јумурта, 1 чај гашығы бал, 2 чај гашығы 20%-ли камфора яғы, 1/4 ниссе маја, 1 хөрек гашығы ун. Һамыны гарышырын сонра һаңзыр масканы 15-20 де-

дәчә масканадан әввәл үзүнүзә жа-

лы крем чәкмек кифајет едәр.

АЛЛАҢ РӘҲМӘТ ЕЛӘСИН!

"БАБАДАГ" ГАЗЕТИНИН ӘМӘКДАШЛАРЫ

АСЫСИСИ АЛЫСЫНДЫРЫЛЫП

СИЗЭ МИННӘТДАРЛЫГЫ

МЫЗЫ БИЛДИРИРИК.

"БАБАДАГ" ГАЗЕТИНИН ӘМӘКДАШЛАРЫ

АСЫСИСИ АЛЫСЫНДЫРЫЛЫП

СИЗЭ МИННӘТДАРЛЫГЫ

МЫЗЫ БИЛДИРИРИК.

"БАБАДАГ" ГАЗЕТИНИН ӘМӘКДАШЛАРЫ

АСЫСИСИ АЛЫСЫНДЫРЫЛЫП

СИЗЭ МИННӘТДАРЛЫГЫ

МЫЗЫ БИЛДИРИРИК.

"БАБАДАГ" ГАЗЕТИНИН ӘМӘКДАШЛАРЫ

АСЫСИСИ АЛЫСЫНДЫРЫЛЫП</div